

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X.X. IR REVOLUT BANK UAB GINČO NAGRINĖJIMO**

2025-04-29 Nr. 429-81
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X.X. (toliau – pareiškėjas) prašymą išnagrinėti tarp jo ir *Revolut Bank UAB* (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2024 m. rugsėjo 24 d. iš savo asmeninės sąskaitos banke pareiškėjas inicijavo 4 950 Eur mokėjimo operaciją (toliau – Ginčijamas mokėjimas) gavėjui X.X. (toliau – Gavėjas) į pareiškėjo vardu atidarytą sąskaitą kitame banke. Bankas pareiškėjo inicijuotą Ginčijamą mokėjimą įvykdė ir lėšas pervedė Gavėjui.

2024 m. rugsėjo 28 d. pareiškėjas kreipėsi į banką ir prašė atšaukti Ginčijamą mokėjimą. Pareiškėjas bankui paaiškino, kad užsiėmė su investavimu susijusia veikla, o jo lėšos buvo užblokuotos blokų grandinėje (angl. *Blockchain*). Pareiškėjo teigimu, su juo susiekė tretieji asmenys ir jam paaiškino, kad tam, kad lėšos būtų atblokuotos, pareiškėjas turi pervesti pinigų sumą į trečiųjų asmenų pareiškėjo vardu atidarytą sąskaitą kitame banke. Pareiškėjas bankui pripažino, kad pats inicijavo Ginčijamą mokėjimą, tačiau vėliau suprato, kad tapo sukčiavimo auka.

Bankui atsisakius pareiškėjui grąžinti Ginčijamo mokėjimo sumą, pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką dėl kilusio vartojimo ginčo nagrinėjimo. Pareiškėjas Lietuvos bankui pakartotojo kreipimesi į banką nurodytas Ginčijamo mokėjimo įvykdymo aplinkybes. Pareiškėjas teigė, kad tapo sukčiavimo auka, todėl kreipėsi į banką dėl Ginčijamo mokėjimo atšaukimo. Pareiškėjo nuomone, bankas nesiėmė tinkamų veiksmų, kad pareiškėjo inicijuotas Ginčijamas mokėjimas būtų atšauktas, todėl turi jam grąžinti Ginčijamo mokėjimo sumą.

Atsiliepime bankas nurodė nesutinkantis su pareiškėjo reikalavimu ir prašė jį atmesti. Bankas teigė tinkamai įvykdęs paties pareiškėjo autorizuotą Ginčijamą mokėjimą. Bankas paaiškino, kad prieš patvirtinant Ginčijamą mokėjimą pareiškėją įspėjo apie galimą riziką prarasti lėšas, tačiau pareiškėjas bankui patvirtino, kad supranta riziką ir nori, kad Ginčijamas mokėjimas būtų įvykdytas.

Taip pat bankas paaiškino, kad nedelsdamas kreipėsi į Gavėjo banką, prašydamas atšaukti Ginčijamą mokėjimą ir lėšas grąžinti pareiškėjui, tačiau lėšų sugrąžinti nepavyko.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindų, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindų priimamas sprendimas.

Ginčas kilo dėl banko atsisakymo grąžinti pareiškėjui Ginčijamo mokėjimo sumą (iš viso 4 950 Eur) pagrįstumo.

Ginčo šalis siejo sutartiniai mokėjimo paslaugų teikimo santykiai. Mokėjimo paslaugų teikėjų veiklą, mokėjimo paslaugų teikimą, mokėjimo operacijų autorizavimą ir vykdymą, mokėjimo paslaugų vartotojų ir mokėjimo paslaugų teikėjų teises ir pareigas, susijusias su mokėjimo paslaugomis, kai mokėjimo paslaugų teikimas yra verslas, reglamentuoja Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas.

Tarp šalių nėra ginčo dėl Ginčijamo mokėjimo autorizavimo, todėl šių mokėjimų autorizavimo aplinkybės toliau sprendime nebus plačiau analizuojamos, laikant Ginčijamą mokėjimą autorizuotu.

Siekiant išspręsti šalių ginčą ir įvertinti pareiškėjo reikalavimo bankui pagrįstumą, Lietuvos banko nuomone, būtina nustatyti, ar bankas: 1) pagrįstai įvykdė Ginčijamą mokėjimą; 2) turėjo pareigą atšaukti Ginčijamą mokėjimą.

1) Dėl banko pareigos grąžinti Ginčijamo mokėjimo sumą

Vertinant, ar nagrinėjamu atveju bankui, kaip pareiškėjo mokėjimo paslaugų teikėjui, galėjo kilti pareiga grąžinti pareiškėjui Ginčijamo mokėjimo sumą, svarbu pažymėti, kad autorizuotų mokėjimo operacijų įvykdymo atveju mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas (nagrinėjamu atveju – bankas) neturi imperatyvios pareigos grąžinti mokėtojui (nagrinėjamu atveju – pareiškėjui) jų sumų, išskyrus Mokėjimų įstatymo 41 straipsnyje nustatytus atvejus, kurie nagrinėjamu atveju nėra aktualūs, nes Ginčijami mokėjimai netenkina Mokėjimų įstatymo 41 straipsnyje nustatytų sąlygų, kurioms esant mokėtojas įgytų teisę atgauti tokiu būdu atliktos autorizuotos mokėjimo operacijos sumą¹.

Kitais negu Mokėjimų įstatymo 41 straipsnyje nustatyti atvejais banko pareiga grąžinti pareiškėjui Ginčijamą mokėjimų sumas, Lietuvos banko nuomone, galėtų kilti tik tada, jeigu būtų nustatyta, kad bankas dėl nuo jo priklausančių aplinkybių Ginčijamo mokėjimo neįvykdė ir (arba) įvykdė jį netinkamai.

Vadovaujantis Mokėjimų įstatymo 43 straipsnio 3 dalimi, kai įvykdytos visos mokėtojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo mokėjimo paslaugų teikimo sutartyje nustatytos sąlygos, mokėtojo sąskaitą tvarkantis mokėjimo paslaugų teikėjas negali atsisakyti įvykdyti mokėjimo nurodymo, nesvarbu, ar mokėjimo nurodymas inicijuotas mokėtojo, įskaitant inicijavimą per mokėjimo inicijavimo paslaugos teikėją, gavėjo ar per gavėją, išskyrus atvejus, kai tai draudžia kiti teisės aktai.

Pagal Mokėjimų įstatymo 46 straipsnį, mokėjimo paslaugų teikėjas privalo užtikrinti, kad po mokėjimo nurodymo gavimo mokėjimo operacijos suma būtų įskaityta į mokėjimo nurodyme nurodyto gavėjo sąskaitą minėtame straipsnyje nustatytais terminais, o Mokėjimų įstatymo 51 straipsnio 1 dalyje nustatyta mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybė už mokėtojo inicijuotos mokėjimo operacijos neįvykdymą, netinkamą ar pavėluotą įvykdymą. Tai reiškia, kad šiuo atveju bankas neturėjo teisės aktuose nustatyto pagrindo pareiškėjo pateikto Ginčijamo mokėjimo nurodymo nevykdyti.

Remiantis bylos duomenimis, pagrindo teigti, kad bankas neįvykdė Ginčijamo mokėjimo ir (arba) jį įvykdė netinkamai, nenustatyta. Ginčo byloje turimi pareiškėjo paaiškinimai leidžia daryti išvadą, kad Ginčijamas mokėjimas buvo įvykdytas tinkamai, t. y. pagal paties pareiškėjo bankui pateiktą mokėjimo nurodymą.

Be to, banko Lietuvos bankui pateiktais duomenimis, bankas prieš Ginčijamo mokėjimo inicijavimą pareiškėją įspėjo apie įtartą mokėjimo operacijos pobūdį, pateikdamas autorizuoto mokėjimo (angl. *Authorized Push Payment*) įspėjimą², kuriame pareiškėjui buvo pateikta informacija apie tai, kad atlikus mokėjimo operaciją yra reali galimybė, kad pareiškėjas gali tapti sukčiavimo auka bei prarasti lėšas. Tačiau pareiškėjas nepaisė banko įspėjimų ir toliau vykdė trečiųjų asmenų nurodymus.

Lietuvos banko vertinimu, minėti duomenys patvirtina, kad bankas, būdamas savo srities profesionalas, dėjo pastangas tam, kad pareiškėjas įvertintų aplinkybes ir, jeigu abejoja, neatliktų Ginčijamo mokėjimo tretiesiems asmenims, tačiau pareiškėjas pats inicijavo ir autorizavo nurodytą Ginčijamą mokėjimą.

Atsižvelgiant į pirmiau nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad banko atsisakymas grąžinti pareiškėjui Ginčijamo mokėjimo sumą laikytinas teisėtu ir pagrįstu. Nenustačius aplinkybių, dėl kurių bankui kiltų pareiga grąžinti pareiškėjui Ginčijamo mokėjimo sumą, pagrindo laikyti pareiškėjo reikalavimą bankui pagrįstu ir jį tenkinti nėra, todėl pareiškėjo reikalavimas yra atmestinas.

¹ Mokėjimų įstatymo 41 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad turi būti tenkinamos abi šios sąlygos: 1) autorizuojant mokėjimo operaciją nebuvo nurodyta tiksli mokėjimo operacijos suma; 2) mokėjimo operacijos suma yra didesnė už sumą, kurios pagrįstai galėjo tikėtis mokėtojas.

² Minėtas įspėjimas: „Ar žinote ir pasitikite šiuo gavėju? Jei nesate tikri, nemokėkite jiems, nes gali būti, jog negalėsime jums padėti atgauti šių pinigų. Atminkite, kad sukčiai gali apsimesti kitais ir mes niekada nereikalausime jūsų atlikti mokėjimus.“

2) *Dėl mokėjimo nurodymo įvykdyti Ginčijamą mokėjimą atšaukimo*

Pareiškėjas teigė, kad, jam kreipusis į banką dėl Ginčijamo mokėjimo atšaukimo, bankas nesiėmė veiksmų, kad jį atšauktų.

Vertinant banko pareigą atšaukti Ginčijamo mokėjimo vykdymą, pažymėtina, kad, pagal Mokėjimų įstatymo 44 straipsnio 1 dalies nuostatas, mokėjimo paslaugų vartotojas negali atšaukti mokėjimo nurodymo po to, kai jį gauna mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas, išskyrus šiame straipsnyje nustatytas išimtis. Minėto Mokėjimų įstatymo straipsnio 4 dalyje taip pat nustatyta, kad, pasibaigus 1 dalyje nurodytam laikotarpiui, mokėjimo nurodymas gali būti atšauktas tik tuo atveju, kai dėl to susitaria mokėjimo paslaugų vartotojas ir atitinkamas mokėjimo paslaugų teikėjas, o šio straipsnio 2 dalyje numatytais atvejais būtinas ir gavėjo sutikimas.

Taigi, pasibaigus Mokėjimų įstatymo 44 straipsnio 1 dalyje nurodytam terminui, mokėjimo nurodymas gali būti atšauktas tik dėl to susitarus vartotojui ir jo mokėjimo paslaugų teikėjui, todėl nurodytos galimybės (t. y. mokėjimo nurodymo atšaukimo) įtvirtinimas Mokėjimų įstatyme neturėtų būti vertinamas kaip priverstinis lėšų grąžinimas mokėtojui, esant jo atitinkamam prašymui (pasibaigus 44 straipsnio 1 dalyje nurodytam terminui).

Banko mokėjimo paslaugų teikimo sąlygos reglamentuoja, kad „mokėjimą (įskaitant periodinį mokėjimą arba SEPA tiesioginį debetą) galite atšaukti bet kuriuo metu iki darbo dienos, kuri yra prieš mokėjimo iš jūsų sąskaitos įvykdymo terminą, pabaigos.“

Pažymėtina, kad nei Mokėjimų įstatyme, nei šalių susitarime (banko mokėjimo paslaugų teikimo sąlygose) nurodytos sąlygos atšaukti mokėjimo nurodymą įvykdyti ginčijamą mokėjimo operaciją nagrinėjamo ginčo atveju nebuvo nustatytos. Pareiškėjas į banką kreipėsi praėjus 4 dienoms po to, kai buvo inicijuotas Ginčijamas mokėjimas.

Pagal Mokėjimų įstatymo 46 straipsnį, mokėjimo paslaugų teikėjas privalo užtikrinti, kad po mokėjimo nurodymo gavimo mokėjimo operacijos suma būtų įskaityta į mokėjimo nurodyme nurodyto gavėjo sąskaitą minėtame straipsnyje nustatytais terminais, o Mokėjimų įstatymo 51 straipsnio 1 dalyje nustatyta mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybė už mokėtojo inicijuotos mokėjimo operacijos neįvykdymą, netinkamą ar pavėluotą įvykdymą. Ginčo byloje nustatyta, kad Ginčijamas mokėjimas atitiko pareiškėjo ir banko sutartą sutikimo atlikti mokėjimo operaciją davimo tvarką, be to, kaip minėta, pareiškėjas pripažįsta, kad pats inicijavo Ginčijamą mokėjimą. Tai reiškia, kad šiuo atveju bankas neturėjo teisės aktuose nustatyto pagrindo tokio mokėjimo nurodymo nevykdyti ar jį atšaukti.

Remiantis ginčo byloje esančiais duomenimis, pareiškėjo prašymas atšaukti Ginčijamą mokėjimą bankui buvo pateiktas praėjus 4 dienoms po to, kai mokėjimo nurodymą jau buvo gavęs bankas, todėl Mokėjimų įstatyme nustatytas mokėjimų nurodymo atšaukimo terminas jau buvo praėjęs ir bankas atšaukti pareiškėjo vardu pateikto mokėjimo nurodymo nebegalėjo.

Be to, banko Lietuvos bankui pateiktais duomenimis, bankas, gavęs pareiškėjo prašymą atšaukti Ginčijamą mokėjimą, kreipėsi į Gavėjo banką, tačiau grąžinti lėšų nepavyko.

Atsižvelgiant į tai, kas buvo išdėstyta pirmiau, nėra pagrindo teigti, kad bankas nepagrįstai įvykdė Ginčijamą mokėjimą ir kad nepagrįstai jo neatšaukė.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X.X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.